

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

Rok II.

WARSZAWA, dnia 15 września 1936 r.

Nr 18.

T R E Ś Ć:

I. OCHRONA I INSPEKCJA PRACY.

	Str.
1. Zarządzenie M. O. S. z dn. 5.VIII. 1936 r. o nadaniu umowie zbiorowej z dn. 20.III. 1936 r. mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich gospodarstw rolnych w górnośląskiej części woj. śląskiego (Dz. U. Śląskich z dnia 5 września 1936 r. Nr. 18, poz. 31)	508
2. Zarządzenie M. O. S. z dn. 1.IX. 1936 r. w sprawie programu egzaminu kandydatów na stanowisko podinspektorów i inspektorów pracy	509
3. Zarządzenie M. O. S. z dn. 9.IX. 1936 r. w sprawie powołania Nadz. Komisji Rozjemczej dla ustalenia warunków pracy i płacy straży leśnej na obszarze woj. warszawskiego, białostockiego, lubelskiego, łódzkiego i kieleckiego na rok służbowy 1936/37 (Monitor Polski z dnia 12 września 1936 r. Nr 212, poz. 375)	515
4. Zarządzenie Komisarza Demobilizacyjnego dla obszaru woj. pomorskiego, miasta i powiatu Bydgoszcz, miasta i powiatu Inowrocław oraz pow. szubińskiego i wyrzyskiego z dn. 7.IX. 1936 r. o nadaniu mocy obowiązującej orzeczeniu Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Gdyni z dn. 10 i 13.VIII. 1936 r. o warunkach pracy i płacy w rzemiośle malarskim na terenie miasta Wielkiej Gdyni (Monitor Polski z dnia 15 września 1936 r. Nr 214, poz. 377)	516
5. Okólnik Nr 51/36 M. O. S. z dn. 31.VIII. 1936 r. Nr Pin. 1 8-6 w sprawie współdziałania z pracowniczymi organizacjami zawodowymi	518
6. Okólnik Nr 52/36 M. O. S. z dn. 15.IX. 1936 r. Nr Pp. 29/3-6 w sprawie opłat stemplowych od zaświadczeń, wydawanych przez inspektorów pracy na podstawie okólnika M. Skarbu z dn. 25.VI. 1936 r. L. D. V. 40074/4/36 oraz podań o wydanie tych zaświadczeń	519
7. Obwieszczenie M. O. S. z dn. 18.VIII. 1936 r. w sprawie podania o nadanie umowie zbiorowej z dnia 14.V. 1936 r., ustalającej warunki pracy i płacy w cegielniach, mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich cegielni na obszarze miejscowości: Rudnicze, Żabikowo, Junikowo, Kotowo, Świerczewo i Fabianowo pow. poznańskiego (Monitor Polski z dnia 1 września 1936 r. Nr 202, poz. 367)	519
8. Obwieszczenie M. O. S. z dn. 25.VIII. 1936 r. w sprawie podania o nadanie umowie zbiorowej z dn. 13.VII. 1936 r., ustalającej warunki pracy i płacy w przemyśle budowlanym, mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich robót budowlanych na obszarze m. Wągrowca i pow. wągrowieckiego (Monitor Polski z dnia 7 września 1936 r. Nr 207, poz. 372)	521

II. ZATRUDNIENIE I MIGRACJA.

1. Pismo okólnie M. O. S. z dn. 15.IX. 1936 r. Nr Pzm. 113/6-6 w sprawie zabezpieczenia na wypadek bezrobocia robotników zatrudnionych na robotach publicznych	522
2. Wyjaśnienie w sprawie przepisów o pobieraniu odsetek od zaległych wkładek w zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia i od zaległych opłat na rzecz Funduszu Pracy	523

III. UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE.

1. Zarządzenie M. O. S. z dn. 14.IX. 1936 r. w sprawie zmiany zarządzenia M. O. S. z dn. 16.III. 1936 r. o przyjmowaniu przez Zakład Ubezpiecz. Społecznych, Ubezpieczalnię Krajową w Poznaniu i ubezpieczalnię społeczne obligacyj 6% Państwowej Pożyczki Narodowej na spłatę zaległych składek	524
2. Wyjaśnienie w sprawie obowiązku ubezpieczenia osób sprzątających w publicznych szkołach powszechnych na terenie gmin wiejskich	524

V. ZDROWIE PUBLICZNE.

	Str
1. Rozporządzenie M. O. S. z dn. 11.VIII. 1936 r. wydane w porozumieniu z M. Przem. i Handlu w sprawie zmiany rozporządzenia M. Spr. Wewn. z dn. 20.I. 1919 r., wydanego w porozumieniu z M. Przem. i Handlu, o barwieniu artykułów żywności i przedmiotów użytku (Dz. U. R. P. z dnia 3 września 1936 r. Nr 67, poz. 490)	525
2. Pismo okólne M. O. S. z dn. 2.IX. 1936 r. Nr. Zn. 6a/Za-6 w sprawie pozbawienia lekarza Kazimierza Zawadzkiego prawa wykonywania praktyki lekarskiej	525
3. Pismo okólne M. O. S. z dn. 2.IX. 1936 r. Nr. Zn. 6a/Fe-6 w sprawie pozbawienia d-ra Salomona Frejdzona prawa wykonywania praktyki lekarskiej	525
4. Pismo okólne M. O. S. z dn. 14.IX. 1936 r. Nr. Zn. 1a/2-6 w sprawie Rocznika Lekarskiego	526

VI. SPRAWY OGÓLNO-ADMINISTRACYJNE.

1. Okólnik Nr 50/36 M. O. S. z dn. 5.IX. 1936 r. Nr L. 5/14-6 w sprawie nowelizacji norm prawnych	526
2. Pismo okólne M. O. S. z dn. 15.IX. 1936 r. Nr Bd. 60/163-6 w sprawie wydawania obligacji 3% Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej subskrybentom, którzy uiścili całą należność	527

I. Ochrona i inspekcja pracy.

1.

ZARZĄDZENIE

MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 5 sierpnia 1936 r.

o nadaniu umowie zbiorowej z dnia 20 marca 1936 roku mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich gospodarstw rolnych w górnośląskiej części województwa śląskiego.

(Dz. Ustaw Śląskich z dnia 5 września 1936 r. Nr 18, poz. 31)

Na podstawie § 2 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1918 roku, o umowach zbiorowych, w działach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niemieckiej, str. 1456) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Nadaję moc powszechnie obowiązującą dla wszystkich gospodarstw rolnych w górnośląskiej części województwa śląskiego umowie zbiorowej z dnia 20 marca 1936 r., zawartej w Katowicach pomiędzy Związkiem Pracodawców Rolnych i Leśnych dla województwa śląskiego i Związkiem Ziemian województwa śląskiego — z jednej, a Związkiem Robotników Rolnych i Leśnych Zjednoczenia Zawodowego

Polskiego i Związkiem Zawodowym Robotników Rolnych Rzeczypospolitej Polskiej — z drugiej strony.

Tekst powyższej umowy został ogłoszony przy obwieszczeniu Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1936 r. (Gazeta Urzędowa Województwa Śląskiego Nr 18, poz. 1).

§ 2.

Umowa, wymieniona w § 1, zostaje wciągnięta do rejestru umów zbiorowych powszechnie obowiązujących.

§ 3.

Przeglądanie akt rejestrowych Ministerstwa Opieki Społecznej, dozwolone jest każdemu w godzinach urzędowych. Pracodawcy i pracownicy, dla których umowa, wymieniona w § 1, na mocy zarządzenia niniejszego jest obowiązująca, mogą żądać jej odpisów za zwrotem kosztów od stron, które umowę zawarły.

§ 4.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Opieki Społecznej:

(—) *M. Kościółkowski*

2.

ZARZĄDZENIE

MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 1 września 1936 r.

w sprawie programu egzaminu kandydatów na stanowiska podinspektorów i inspektorów pracy.

Na zasadzie § 9 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 1928 r. o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska podinspektorów pracy (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 690) ustalam następujący program wymienionego egzaminu:

A. GRUPA OGÓLNA.

I. Obowiązujące prawo państwowe (polityczne) ze szczególnym uwzględnieniem ustawy konstytucyjnej oraz ustroj i zakres działania władz i urzędów państwowych i samorządowych.

1. Ustawa konstytucyjna z dnia 23.IV. 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 227).

2. Ustawa konstytucyjna z dnia 15.VII. 1920 r., zawierająca statut organiczny województwa śląskiego (Dz. U. R. P. z 1920 r. Nr 73, poz. 497; z 1921 r. Nr 26, poz. 146; Nr 69, poz. 449; Nr 85, poz. 608; z 1925 r. Nr 36, poz. 240) — ogólne zasady.

3. Statut Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej (Monitor Polski z dnia 1.VII. 1932 r. Nr 148, poz. 183).

4. Tymczasowa Organizacja Władz Naczelnych w Królestwie Polskiem — Dekret Rady Regencyjnej z dnia 3.I. 1918 r. (Dz. Pr. P. P. Nr 1, poz. 1).

5. Organizacja i zakres działania władz administracji ogólnej — rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19.I. 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 11, poz. 86, oraz z 1934 r. Nr 80, poz. 743) i rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 lipca 1931 r. o stanowisku wojewodów i starostów jako przedstawicieli Rządu (Dz. U. R. P. Nr 66, poz. 546).

6. Postępowanie administracyjne — rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22.III. 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341); rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28.XII. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 976) art. art. 2, 3, 110 — 115.

7. Postępowanie przymusowe w administracji — rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22.III. 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 342 i z 1933 r. Nr 84, poz. 624) — ogólne zasady.

8. Postępowanie karno-administracyjne — rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22.III. 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 365). Egzekucja kar grzywn z orzeczeń karno-administracyjnych—ustawa z dnia 10.III. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 328), rozporządzenie z dnia 25.VI. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 580 zmienione rozporządzeniem z 1934 r. Nr 10, poz. 78) — §§ 1, 6 — 19, 25 — 26, 28, 29 — 38; rozporządzenie z dnia 25.VI. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 581).

9. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14.VII. 1927 r. o inspekcji pracy (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 590) oraz rozporządzenia wykonawcze do tego rozporządzenia:

a) z dnia 20 lutego 1928 r. w sprawie podziału terytorialnego Rzeczypospolitej Polskiej na okręgi i obwody Inspekcji Pracy (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 397 i Nr 89, poz. 782; z 1931 r. Nr 100, poz. 768; z 1932 r. Nr 9, poz. 59 i z 1935 r. Nr 62, poz. 396);

b) z dnia 24 lutego 1928 r. o udziale inspektorów pracy w czynnościach, dotyczących pozwoleń na otwarcie lub przebudowę zakładów przemysłowych (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 398);

c) z dnia 24 lutego 1928 r. o stosunku wzajemnym organów inspekcji pracy i władz górniczych (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 399);

d) z dnia 2 kwietnia 1928 r. o komisjach specjalnych, powołanych do rozstrzygania skarg na nakazy inspektorów pracy (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 497);

e) z dnia 22 marca 1928 r. o współdziałaniu organów policji państwowej i władz samorządowych z inspekcją pracy (Dz. U. R. P. Nr 58, poz. 546);

f) z dnia 30 czerwca 1928 r. o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska podinspektorów i inspektorów pracy (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 690);

g) z dnia 6 października 1928 r. o postępowaniu lekarzy inspekcji pracy i o stosunku ich do innych organów inspekcji pracy (Dz. U. R. P. Nr 92, poz. 806);

h) z dnia 12 lipca 1935 r. o asystentach inspekcyjnych (Dz. U. R. P. Nr 54, poz. 354);

i) z dnia 30 września 1935 r. o powołaniu asystentów inspekcyjnych (Dz. U. R. P. Nr 74, poz. 469);

j) z dnia 12 listopada 1935 r. o powołaniu asystentów inspekcyjnych (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 525);

k) Instrukcja tymczasowa Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 22 grudnia 1928 r. w sprawie zakresu działania i zasad postępowania organów inspekcji pracy.

10. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 806).

11. Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6.IX. 1935 r. o wydawaniu Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. Nr 68, poz. 423).

12. Ustawa o państwowej służbie cywilnej z dnia 17.II. 1922 (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 164) ze zmianami, wprowadzonymi rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22.III. 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 367), z dnia 7 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 737) oraz z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 661).

13. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663) — ogólne zasady.

14. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. o organizacji komisji dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnym przeciwko funkcjonariuszom państwowym (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 738) i rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 października 1932 r. o komisjach dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnym przeciwko funkcjonariuszom państwowym (Dz. U. R. P. Nr 92, poz. 790) — ogólne zasady.

II. Ogólne wiadomości o władzach i urzędach państwowych i samorządowych.

1. Ważniejsze urzędy, niespolone z władzami administracji ogólnej.

2. Samorząd: terytorialny, gospodarczy i zawodowy.

III. Przepisy prawa cywilnego i karnego, materialnego i proceduralnego dla wszystkich kandydatów.

1. Ogólne zasady organizacji sądownictwa — rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6.II.1928 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity — Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr 102, poz. 863) (art. 1 — art. 78 — zwłaszcza art. art. 44, 45, 46, 231 — 235).

2. Kodeks karny (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr 60, poz. 571).

Rozdział XX. Przesłępstwa przeciwko głosowaniu w sprawach publicznych (art. 118 — art. 124).

Rozdział XXI. Przesłępstwa przeciwko władzom i urzędom (art. 125 — art. 139).

Rozdział XXII. Fałszywe zeznania (art. 140 art. 142).

Rozdział XXIII. Przesłępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości (art. 143 — art. 143).

Rozdział XXVIII. Przesłępstwa przeciwko dokumentom (art. 187 — art. 194).

Rozdział XXXII. Nierząd (art. 205).

Rozdział XLI. Przesłępstwa urzędnicze (art. 286 — art. 293).

3. Prawo o wykroczeniach (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr 60, poz. 572).

Rozdział I. (art. 1 — art. 16).

Rozdział II. Wykroczenia przeciwko porządkowi publicznemu (art. 18 — art. 21, art. 23 i art. 27).

Rozdział III. Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu (art. 33 — art. 40).

Rozdział VI. Wykroczenia przeciwko mieniu (art. art. 58 i 59).

4. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr 83, poz. 725).

Przepisy ogólne (art. 1 — art. 10).

Zakres działania sądów (art. art. 16, 17, 19, 20 i 33).

Oskarżyciel publiczny (art. art. 54, 55, 57, 58 i 61).

Oskarżony (art. 79 — art. 83).

Przeglądanie akt i otrzymywanie odpisów (art. 212 — art. 216).

Terminy (art. 218 — art. 229).

Dochodzenie (art. 242 — art. 248).

Akt oskarżenia (art. 280 — art. 283).

Ogólny porządek rozprawy głównej (art. 304 — art. 324).

Rozpoczęcie rozprawy głównej (art. art. 325, 330 i 332).

Przewód sądowy (art. 333 — art. 338, 342, 345, 347, 348, 351, 352 i 353).

Głosy stron (art. 335 — art. 357).

Kasacja (art. art. 504, 505, 510, 511, 512, 514, 516 i 520).

Postępowanie w sprawach karno-administracyjnych (art. 640 — art. 649).

5. Kodeks zobowiązań (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 82, poz. 598).

Zródła, istota i rodzaje zobowiązań (art. art. 1, 2, 8 — 12).

Powstanie zobowiązań (art. 29 — art. 45, 50 — 60, 61 — 72, 107, 108, 109 — 114, 152 — 167).

Wygaśnięcie zobowiązań; potrącenie (art. 259).

Przedawnienie (art. 273 — art. 276, 279 — 284, 296 i 287).

Umowa o pracę (art. 441 — art. 476).

Umowa o naukę (art. 477).

Przepisy wprowadzające kodeks zobowiązań (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 82, poz. 599) (art. I, art. II pp. 5, 11, 14, 16, art. III pp. 3, 10, 11, 14, art. VIII. art. IX, art. X, art. XXXIX, art. XLII, art. XLIII).

6. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr 112, poz. 934) (art. art. 1, 2, 526, 527, 529, 530, 531, 533, 534, 537, 538, 794, 796, 798, 799, 800 i 811).

7. Ustawa z dnia 28 marca 1933 r. o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich (Dz. U. R. P. Nr 29, poz. 253) (art. 13).

8. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolnych (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 841, zmiany w Dz. U. R. P. Nr 71/35, poz. 419) (art. art. 7, 68, 81, 94 i 96).

9. Kodeks Handlowy (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 57, poz. 502) (art. art. 197 i 368).

10. Prawo upadłościowe (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 93, poz. 834) (art. art. 22, 45 i 203).

11. Prawo o postępowaniu układowym (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 93, poz. 836) (art. 4).

B. GRUPA SPECJALNA.

I. Prawodawstwo o ochronie pracy w Polsce.

1. Dekret z dnia 8 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów o pracowniczych związkach zawodowych (Dz. Pr. P. P. Nr 15, poz. 209).

2. Prawo o stowarzyszeniach — rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 808) — art. art. 11, 15, 17, 59 i 63.

3. Rozporządzenie o urządzeniu Inspektoratu Pracy w rolnictwie i załatwianiu zatargów pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Tygodnik Urzędowy z dnia 25.VII. 1919 r. Nr 31, poz. 98) (dotyczy kandydatów z województw zachodnich).

4. Rozporządzenie z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i załatwianiu zatargów zbiorowych pracy (Dz. U. Rzeszy str. 1456) (dotyczy kandydatów z województw zachodnich).

5. Ustawa o radach zakładowych z dnia 4 lutego 1920 r. (Dz. U. Rzeszy str. 147) (dotyczy kandydatów z województw zachodnich).

6. Rozporządzenie z dnia 12 lutego 1920 r. o przyjmowaniu i wydalaniu robotników i pracowników podczas okresu demobilizacji gospodarczej w brzmieniu rozporządzenia z dnia 15 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 65, poz. 643), zmienionego rozporządzeniem z dnia 15 października 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 93, poz. 866) i rozporządzeniem z dnia 8 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 921) (dotyczy kandydatów z województw zachodnich).

7. Ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (tekst jednolity — Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr 90, poz. 706), zmieniona rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 września 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 81, poz. 713) — zmiana termi-

nologii — Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28.XII. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 713) oraz rozporządzenia wykonawcze do tej ustawy:

a) z dnia 4 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr 118, poz. 782 i z 1921 r. Nr 55, poz. 343);

b) z dnia 5 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 106, poz. 883).

8. Ustawa z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (jednolity tekst — z 1933 r. Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 734), zmieniona ustawą z dnia 9 kwietnia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 28, poz. 222), oraz rozporządzenia wykonawcze do tej ustawy:

a) z dnia 10 grudnia 1921 r. o wykonywaniu w nocy oraz w niedzielę i dni świąteczne robót, poprzedzających produkcję w piekarstwie (Dz. U. R. P. Nr 104, poz. 759),

b) z dnia 26 stycznia 1922 r. w sprawie czasu pracy osób, zatrudnionych przy pilnowaniu (Dz. U. R. P. Nr 18, poz. 148).

c) z dnia 15 stycznia 1924 r. w sprawie czasu pracy dla wykonywania robót, poprzedzających produkcję lub po niej następujących (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 188),

d) z dnia 22 lutego 1924 r. w sprawie czasu pracy dla wykonywania robót, poprzedzających produkcję lub po niej następujących w zakładach podległych bezpośrednio Ministerstwu Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 249),

e) z dnia 10 sierpnia 1932 r. w sprawie pracy w nocy oraz w niedzielę i dni świąteczne w drukarniach i zakładach graficznych (Dz. U. R. P. Nr 77, poz. 690),

f) z dnia 4 października 1933 r. o czasie pracy dróżników na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 672),

g) z dnia 13 grudnia 1933 r. w sprawie czasu pracy osób, zatrudnionych w przemyśle przewozowym (Dz. U. R. P. Nr 103, poz. 805),

h) z dnia 20 grudnia 1933 r. w sprawie czasu pracy osób, zatrudnionych w zakładach leczniczych (Dz. U. R. P. Nr 103, poz. 806),

i) z dnia 20 grudnia 1933 r. w sprawie trybu i warunków udzielania zezwoleń na niestosowanie lub skracanie przerw w pracy (Dz. U. R. P. Nr 103, poz. 808),

j) z dnia 27 grudnia 1933 r. w sprawie czasu pracy pracowników ruchu tramwajów (Dz. U. R. P. Nr 103, poz. 807).

9. Ustawa z dnia 23 stycznia 1919 r. o rozszerzeniu działania przepisów ust. wy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami

rolnymi (Dz. Pr. P. P. Nr 65, poz. 394) na targi zbiorowe między właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi (Dz. U. R. P. Nr 8, poz. 53) oraz ustawa z dnia 16 maja 1922 r. w przedmiocie powołania Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej do załatwiania targów zbiorowych pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi (Dz. U. R. P. Nr 39, poz. 324).

10. Ustawa z dnia 16 maja 1922 r. o urlopach dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu (tekst jednolity — Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 94, poz. 735) i rozporządzenie wykonawcze z dnia 11 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 464).

11. Ustawa z dnia 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Dz. U. R. P. Nr 65, poz. 636), zmieniona ustawą z dnia 7 listopada 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr 101, poz. 773) i rozporządzenia, wydane na podstawie tej ustawy:

- a) z dnia 31 grudnia 1924 r. o wykonaniu obowiązku szkolnego przez młodocianych (Dz. U. R. P. z 1925 r. Nr 4, poz. 40),
- b) z dnia 11 marca 1927 r. w sprawie urzędzenia i utrzymywania żłobków dla niemowląt w zakładach pracy (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 293),
- c) z dnia 30 sierpnia 1927 r. określające w stosunku do niektórych zakładów pracy termin wejścia w życie obowiązku urzędzenia i utrzymywania żłobków dla niemowląt (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 781),
- d) z dnia 24 grudnia 1931 r. o wykazach i spisach młodocianych (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr 8, poz. 49),
- e) z dnia 9 listopada 1932 r. w sprawie ustalenia stosunku procentowego młodocianych do ogółu zatrudnionych dorosłych robotników w przemyśle poligraficznym (Dz. U. R. P. Nr 113, poz. 935),
- f) z dnia 15 lutego 1933 r. w sprawie ustalenia stosunku procentowego młodocianych do ogółu zatrudnionych dorosłych robotników w hutach szklanych (Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 87),
- g) z dnia 3 października 1935 r. o robotach wzbronionych młodocianym i kobietom (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 484).

12. Ustawa z dnia 18 lipca 1924 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisji Rozjemczych do załatwiania targów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 686).

13. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 listopada 1924 r. o dniach świątecznych (Dz. U. R. P. Nr 101, poz. 928) i ustawa z dnia 18 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr 34, poz. 234).

14. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o zakazie używania białego i żółtego fosforu przy wyrobie przedmiotów zapalnych (Dz. U. R. P. Nr 43, poz. 380).

15. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 18 maja 1927 r. o kaucjach składanych w związku z umową o pracę (Dz. U. R. P. Nr 46, poz. 409).

16. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 czerwca 1927 r. w sprawie produkcji, przywozu i używania bieli ołowianej, siarczanu ołowiu oraz innych związków ołowiu (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 544) i rozporządzenie wykonawcze z dnia 13 września 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 69, poz. 554).

17. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zapobieganiu chorobom zawodowym i ich zwalczaniu (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 676) i rozporządzenie wykonawcze z dnia 17 grudnia 1928 r. (Dz. U. R. P. z 1929 r. Nr 5, poz. 50).

18. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 325) oraz rozporządzenia wykonawcze:

- a) z dnia 9 marca 1931 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy w gospodarstwach rolnych i leśnych oraz przedsiębiorstwach z niemi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego (Dz. U. R. P. Nr 44, poz. 390, łącznie z rozporządzeniem z dnia 21 grudnia 1935 r. Nr 96, poz. 612),
- b) z dnia 23 maja 1935 r. przepisy, dotyczące przestrzegania warunków bezpieczeństwa i higieny przy robotach budowlanych (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 329).

20. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 324) oraz rozporządzenia wykonawcze do tego rozporządzenia:

- a) z dnia 1 września 1928 r. o karach i kśędze kar pieniężnych nakładanych na robotników (Dz. U. R. P. Nr 83, poz. 733),
- b) z dnia 19 września 1928 r. w sprawie instancji odwoławczych i trybu postępowania przy zatwierdzaniu regulaminów pracy w zakładach, podległych ustawom górniczym z wyjątkiem hut (Dz. U. R. P. Nr 88, poz. 781),
- c) z dnia 8 listopada 1928 r. o książeczkach obrachunkowych (Dz. U. R. P. Nr 96, poz. 846),
- d) z dnia 8 listopada 1928 r. w sprawie ksiąg płacy i wykazów wypłat robotniczych oraz ksiąg niezbędnych dla kontroli nad stosunkiem pracy (Dz. U. R. P. Nr 96, poz. 847),

e) z dnia 8 listopada 1928 r. w sprawie zezwolenia niektórym kategoriom zakładów pracy na nieprowadzenie części rozrachunkowej w książeczkach obrachunkowych (Dz. U. R. P. Nr 96, poz. 848).

21. Ustawa z dnia 22 marca 1933 r. o przeznaczeniu wpływów z kar pieniężnych na akcję kulturalno-oświatową i opiekuńczą na rzecz robotników (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 274).

22. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 323) oraz rozporządzenia wykonawcze:

a) z dnia 10 grudnia 1928 r. w sprawie wykazów płacy pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 909),

b) z dnia 14 sierpnia 1930 r. określające w zakresie umowy o pracę warunki praktyki, wymaganej dla zaliczenia do pracowników umysłowych sprzedawców i ekspedientów sklepowych i księgarskich oraz warunki ulgowe tegoż zaliczenia (Dz. U. R. P. Nr 74, poz. 588),

c) zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23 maja 1931 r. Nr. III. D. 1533/31 o egzaminach uproszczonych dla eksternów przy szkołach dokształcających zawodowych (Dodatek miesięczny do kwartalnika Praca i Opieka Społeczna Nr 6, rok 1931, poz. 5).

23. Art. 68 ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr 60, poz. 455).

24. Art. 575 Kodeksu Postępowania Cywilnego (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr 112, poz. 934) oraz art. II przepisów, wprowadzających prawo c sądowym postępowaniu egzekucyjnym (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr 93, poz. 804).

25. Prawo o sądach pracy — rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 854).

26. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o godzinach handlu i godzinach otwarcia zakładów handlowych i niektórych przemysłowych (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 364), zmienione rozporządzeniami, ogłoszonymi w Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr 57, poz. 545; z 1929 r. Nr 23, poz. 236 i dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 grudnia 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 90, poz. 575) oraz rozporządzenie z dnia 9 grudnia 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 633), tudzież rozporządzenie z dnia 23 maja 1931 r. o godzinach otwarcia miejsc zawodowej sprzedaży oraz bufetów i zakładów fryzjerskich w obrębie dworców kolejowych (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 453).

27. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr 53, poz. 468) zmie-

nione ustawą z dnia 10 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 350) — zwłaszcza dział VI i rozdział C działu IX.

28. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o Nadzwyczajnych Komisjach Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 604) oraz rozporządzenie wykonawcze z dnia 24 stycznia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 104).

29. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o pracy robotników portowych w Gdyni (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 646) oraz rozporządzenie z dnia 25 kwietnia 1934 r. o Portowej Komisji Rozjemczej (Dz. U. R. P. Nr 61, poz. 520).

30. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 października 1933 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych, o pomocy leczniczej dla pracowników rolnych (Dz. U. R. P. Nr 87, poz. 673).

II. P r a w o d a w s t w o o u b e z p i e c z e n i a c h s p o ł e c z n y c h w P o l s c e.

Dla wszystkich kandydatów.

1. Ustawa z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 396), rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 855). Ogólna znajomość zasad tych przepisów.

2. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr 106, poz. 911). Ogólna znajomość zasad tego rozporządzenia.

3. Ogólna znajomość zasad ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia — według jednolitego tekstu, ogłoszonego w Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr 58, poz. 555, oraz przepisów o Funduszu Pracy — ustawa z dnia 16 marca 1933 r. o Funduszu Pracy (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 163) i rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dnia 24 października 1934 r. o połączeniu Funduszu Bezrobocia z Funduszem Pracy (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 849).

Dla kandydatów z województw centralnych, południowych i wschodnich.

1. Ustawa z dnia 26 listopada 1925 r. w sprawie uzupełnienia odszkodowania osób, dotkniętych skutkami nieszczęśliwych wypadków przy pracy w b. dzielnicy rosyjskiej lub na wychodźstwie w Rosji (Dz. U. R. P. Nr 125, poz. 892) wraz z rozporządzeniem wykonawczym z dnia 15 lutego 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 128).

III. Technika zabezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków przy pracy.

A. Budowa zakładów pracy z punktu widzenia ochrony życia i zdrowia pracowników:

1. położenie zakładu pracy ze specjalnym uwzględnieniem rozkładu budynków fabrycznych i dróg komunikacyjnych,
2. rodzaje budynków fabrycznych,
3. oświetlenie,
4. ogrzewanie,
5. przewietrzanie — naturalne i sztuczne.

B. Budowa urządzeń higieny i opieki społecznej na terenie fabryki:

1. szatnia, poczekalnia, łazienki, kantyny, ustępy,
2. zakłady położnicze, żłobki, szkoły, zakłady sportowe i rozrywkowe,
3. szpitale fabryczne, przychodnie i pomieszczenia dla chorych na fabrycz,
4. domy, względnie mieszkania robotnicze.

C. Maszyny napędowe i ogólne warunki bezpieczeństwa ruchu:

1. maszyny parowe, turbiny parowe, silniki spalinowe i wybuchowe, silniki elektryczne,
2. kotły parowe, przewody parowe, zbiorniki pod ciśnieniem pary wodnej,
3. przewody, aparaty i maszyny pod napięciem elektrycznym,
4. pędnie (transmisja),
5. urządzenia do transportu mas,
6. maszyny i narzędzia do obrotu,
7. schody, drabiny, rusztowania, galerie,
8. generatory gazowe i urządzenia do regeneracji ciepła,
9. składowanie ze szczególnym uwzględnieniem materiałów łatwopalnych i wybuchowych,
10. spawanie samorodne i elektryczne.

D. Fizjologia i psychologia pracy:

1. kierownictwo ruchu i regulaminy pracy,
2. mechanika ruchu człowieka,
3. wybór pracy ludzkiej z punktu widzenia psychotechniki,
4. zatrudnienie ułomnych,
5. czas pracy, czas odpoczynku, normalna pozycja robotnika przy pracy i zmęczenie,
6. narkotyki i ich zwalczanie,
7. ubiór zasadniczy — ochronna odzież przy pracy,
8. środki ratunkowe i pierwsza pomoc przy wypadkach,
9. organizacja służby bezpieczeństwa w zakładzie pracy.

E. Ochrona sąsiedztwa fabryki:

1. Wody odpływowe z zakładów przemysłowych,
2. gazy szkodliwe,
3. hałas, wybuchy, niebezpieczeństwa pożaru.

IV. Higiena przemysłowa i zawodowa.

Dział I — higiena budynku fabrycznego.

a) wybór miejsca z uwzględnieniem jakości gruntu i sąsiedztwa, stopień zabudowania placu, stan dziedzińca, ocena budynków (szczególnie podłogi), zaopatrzenie w wodę do picia, sposób usuwania ścieków i t. p.,

b) wentylacja ogólna: kubatura pomieszczenia, wentylacja naturalna, mechaniczna, ogrzewanie,

c) oświetlenie naturalne i sztuczne, okna, kolor ścian i sufitu, normy,

d) pomieszczenie pomocnicze, ustępy, umywalnie, szatnie, jadalnie, natryski.

Dział II — higiena procesów produkcji.

Szkodliwości zawodowe i ich usuwanie:

a) szkodliwości fizyczne: wyższe ciśnienie atmosferyczne, temperatury wysokie i niskie, wysoka wilgotność względna, promieniowanie pozafioletkowe, pył — sposoby zabezpieczenia, wentylacja ogólna i miejscowa, okulary, maski ochronne i t. p.,

b) chemiczne szkodliwości: pary, gazy, pył trujący — sposoby zabezpieczenia — mechanizacja, wentylacja miejscowa, odzież ochronna, maski, higiena osobista,

c) biologiczne szkodliwości: bakterie, robaki — zabezpieczenie: dezynfekcja, wentylacja, ogólna higiena zakładów pracy,

d) fizjologiczne szkodliwości: zmęczenie, postawy nużące, ucisk narzędzi, praca kobiet i młodocianych — zabezpieczenie: sprawa długości dnia pracy, przerw, odpoczynku — siedzenia — poradnictwo zawodowe — racjonalizacja pracy, ochrona kobiet i młodocianych, żłobki fabryczne.

Dział III — Choroby zawodowe — pojęcie choroby zawodowej — najważniejsze choroby zawodowe, ich objawy, przyczyny, gdzie występują — organizacja nadzoru lekarskiego, lecznictwa, ubezpieczenia społeczne.

Pierwsza pomoc.

V. Ogólne wiadomości o przemyśle.

A. Przemysł mechaniczny.

odlewanie żelaza i metali, kowalstwo, ślusarstwo i blacharstwo, pokrywanie szlachetnymi i półszlachetnymi metalami (sposób galwaniczny i system Schoppa),

emaliowanie,
ocynkowanie,
druciarnie i gwoździarnie,
przemysł elektrotechniczny i elektrownie,
wytwórnice wszelkich maszyn.

B. Przemysł górniczy i hutniczy:

kopalnictwo — ogólne urządzenia,
kamieniołomy, ziemie przemysłowe,
hutnictwo żelaza, cynku i ołowiu.

C. Przemysł chemiczny:

urządzenia ogólne fabryk chemicznych, przetwarzających materiały szkodliwe dla zdrowia:
wytwórnice kwasu siarkowego,
" " solnego i siarczanów,
" chromianów i dwuchromianów,
" węgliku wapnia i azotniaków,
" amoniaku,
" kwasu azotowego i azotanów,
" materiałów pogazowych (gazownictwa i hutnictwa),
" superfosfatu,
pralnie chemiczne,
rafinerie oleju skalnego,
wytwórnice mydła i świec,
" pokostu i farb lakowych,
" luster,
" farb ołowianych,
" akumulatorów,
" celulozoidu,
" materiałów wybuchowych.

D. Przemysł drzewny:

tartaki,
stolarnie,
wyrób dykt.

E. Przemysł poligraficzny.

F. Młynarstwo, piekarstwo, składowanie zboża.

G. Budownictwo ziemne, pogłębianie, budowa i przebudowa kanałów ściekowych.

VI. Opieka społeczna w Polsce.

1. Ogólna znajomość zasad i terytorialnego zakresu działania ustawy z dnia 16 sierpnia 1923 r. o opiece społecznej (Dz. U. R. P. Nr 92, poz. 726), w szczególności przepisów art. 1 — art. 12 i art. 14.

2. Art. art. 59, 59a i 60 ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim (jednolity tekst — Dz. U. R. P. z 1935 r. Nr 5, poz. 31).

VII. Kwestia społeczna w Polsce i na Zachodzie.

1. Prądy i kierunki społeczne: socjalizm, komunizm, ruch narodowo-robotniczy, ruch chrześcijańsko-robotniczy.

2. Związki zawodowe: ogólna charakterystyka ruchu zawodowego, istota związków zawodowych i ich zadania. Związki zawodowe w Polsce.

3. Statystyka pracy — organizacja jej w Polsce.

Postanowienie końcowe.

Uchyła się z dniem ogłoszenia niniejszego zarządzenia wszystkie dotychczasowe zarządzenia Ministra Opieki Społecznej w sprawie programu egzaminu kandydatów na stanowiska podinspektorów i inspektorów pracy.

Minister Opieki Społecznej:

(—) *M. Kościalkowski*

3.

ZARZĄDZENIE

MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 9 września 1936 r.

w sprawie powołania Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej dla ustalenia warunków pracy i płacy straży leśnej na obszarze województw warszawskiego, białostockiego, lubelskiego, łódzkiego i kieleckiego na rok służbowy 1936/37.

(Monitor Polski z dnia 12 września 1936 r. Nr 212, poz. 375)

Na podstawie art. 1 i 2 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisji Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 686) — zarządzam, co następuje:

§ 1.

Powołuję niniejszym Nadzwyczajną Komisję Rozjemczą dla ustalenia warunków pracy i płacy straży leśnej na obszarze województw warszawskiego, białostockiego, lubelskiego, łódzkiego i kieleckiego na rok służbowy 1936/37.

§ 2.

Przewodniczącym tej Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej mianuję p. Wacława Preniera, Naczelnika Wydziału w Ministerstwie Opieki Społecznej.

§ 3.

Skład tej Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej poza delegatami rządowymi określam w następujący sposób:

- a) Związek Właścicieli Lasów wyznaczy 5 przedstawicieli;
- b) Związek Zawodowy Straży Leśnej Rzeczypospolitej Polskiej wyznaczy 1 przedstawiciela;
- c) Związek Zawodowy Robotników Rolnych Rzeczypospolitej Polskiej wyznaczy 1 przedstawiciela;
- d) Chrześcijański Związek Zawodowy Robotników Rolnych Rzeczypospolitej Polskiej wyznaczy 1 przedstawiciela;
- e) Związek Zawodowy Leśników Rzeczypospolitej Polskiej wyznaczy 1 przedstawiciela;
- f) Związek Zawodowy Robotników Rolnych i Leśnych w Polsce Związku Związków Zawodowych wyznaczy 1 przedstawiciela.

§ 4.

Pierwsze posiedzenie Komisji wyznaczam na dzień 18 września 1936 r. o godzinie 11-tej w gmachu Ministerstwa Opieki Społecznej.

Minister Opieki Społecznej:

(—) *M. Kościakowski*

4.

ZARZĄDZENIE

KOMISARZA DEMOBILIZACYJNEGO

dla obszaru woj. pomorskiego, miasta i powiatu Bydgoszcz, miasta i powiatu Inowrocław oraz powiatów szubińskiego i wyrzyskiego.

z dnia 7 września 1936 r.

o nadaniu mocy obowiązującej orzeczeniu Komisji Pojednawczo - Rozjemczej w Gdyni z dnia 10 i 13 sierpnia 1936 r. o warunkach pracy i płacy w rzemiośle malarskim na terenie miasta Wielkiej Gdyni.

(Monitor Polski z dnia 15 września 1936 r. Nr 214, poz. 377).

Na podstawie § 23 rozporządzenia o przyjmowaniu i wydalaniu robotników podczas okresu demobilizacji gospodarczej z dnia 3 września 1919 r. (Dz. Ust. Rzeszy Niem., str. 1500) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Orzeczeniu Komisji Pojednawczo - Rozjemczej w Gdyni z dnia 10 i 13 sierpnia 1936 r. o warunkach pracy i płacy w rzemiośle malarskim na terenie miasta Wielkiej Gdyni nadaje moc obowiązującą, poczynwszy od dnia 13 sierpnia 1936 r.

Teksts orzeczenia podany jest w załączeniu do zarządzenia niniejszego.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w „Monitorze Polskim”.

Komisarz Demobilizacyjny:

inż. H. Zagrodzki

1 zał.

Zał. do zarz. Komisarza Demobilizacyjnego z dn. 7.IX. 1936 r.

ORZECZENIE.

Komisja Pojednawczo - Rozjemcza w Gdyni, ustanowiona rozporządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dnia 24.VI. 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 50/35, poz. 331), działając na podstawie dekretu z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych, oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1456) w celu załatwienia zatargu w rzemiośle malarskim na terenie miasta Wielkiej Gdyni, na posiedzeniach w dniach 10 i 13 sierpnia 1936 r. w lokalu Inspektoratu Pracy 60-go Obwodu w Gdyni, w składzie ustalonym zgodnie z § 15 dekretu z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych, oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1456) —

Přzewodniczący: p. inż. Józef Helbrecht, Inspektor Pracy 60-go Obwodu.

Ławnicy ze stro- p. Józef Skarzyński, ławnik ny pracodawców: stały,

p. Franciszek Józefowicz, ławnik stały,

p. Sylwester Lewandowski, ławnik niestały,

Ławnicy ze stro- p. Józef Tuska, ławnik stały, ny pracobiorców: p. Ignacy Sobczak, ławnik stały, p. Antoni Pawłowski, ławnik niestały,

w obecności następujących uczestników zatargu ze strony pracodawców:

1) Jan Szary, Starszy Cechu Mistrzów Malarskich;

2) Stanisław Śmigiel, członek Cechu Mistrzów Malarskich;

3) Józef Rozga, członek Cechu Mistrzów Malarskich;

ze strony pracobiorców:

1. Centralny Związek Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Okrąg Gdynia:

w osobie:

p. Teodora Zielińskiego—Sekretarza Okręgowego Związku;

2. Związku Robotników i Rzemieślników (Z. Z. P.), Sekretariat Gdynia,

w osobie:

p. Franciszka Rochowiaka;

3. Związku Związków Zawodowych (ZZZ),

w osobie:

p. Janusza Czarneckiego;

po zbadaniu całokształtu sprawy, przeprowadzeniu postępowania dowodowego, wysłuchaniu głosów stron, ustaleniu punktów spornych, oraz po stwierdzeniu, że nie można doprowadzić spór do ugody na podstawie §§ 25 i 27 dekretu z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych, oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1456) wydaje następujące orzeczenie:

§ 1.

Zakres działania umowy i stawki płac za godzinę:

Ustala się na terenie miasta Wielkiej Gdyni dla pracowników rzemiosła malarskiego minimalne stawki płac za godzinę, w następujących wysokościach:

- 1. Czeladnik malarski, posiadający książeczkę czeladniczą, wydaną przez Izbę Rzemieślniczą, oraz praktykę czeladniczą powyżej 3 lat . . . . . 1.05 zł
- 2. Czeladnik malarski, posiadający książeczkę czeladniczą, wydaną przez Izbę Rzemieślniczą oraz praktykę czeladniczą poniżej 3 lat . . . . . 0.95 zł
- 3. Pomocnik malarski (strycharz) . . . . . 0.90 zł

Każdy pracownik winien posiadać pendzle do ciągnięcia pasków, pendzelki do wykonywania ornamentacji, szpachtel i sznur do sznurowania.

§ 2.

Praca akordowa:

Na wypadek stosowania przy robotach malarskich systemu akordowego, stawki jednostkowe za pracę w akordzie powinny być obliczone w ten sposób, aby zarobek ogólny pracownika akordowego był co najmniej o 25% wyższy od płacy dniówkowej pracownika odpowiedniej kategorii.

§ 3.

Koszty lokomocji pracowników:

Przy pracach poza terenem taryfowym, gdzie konieczne jest nocowanie, otrzymują pracownicy kosztem pracodawcy pomieszczenie noclegowe.

Koszty lokomocji ponosi pracodawca w obydwie strony. Przy trwaniu pracy ponad trzy tygodnie otrzymują pracownicy wolny przejazd z miejsca pracy do miejsca zamieszkania i z powrotem co trzeci tydzień.

§ 4.

Wypłata zarobków:

Wypłata zarobków dokonywuje się w środę każdego tygodnia po ukończeniu pracy na miejscu wykonywania pracy i nie rzadziej, niż co dwa tygodnie.

Każdy pracownik winien otrzymać książeczkę obrachunkową niezależnie od ilości zatrudnionych robotników u pracodawcy.

§ 5.

Przyjmowanie i zwalnianie pracowników:

Z prawa pierwszeństwa w przyjmowaniu do pracy korzystają w pierwszej linii pracobiorcy miejscowi, zaś przy koniecznej redukcji zwolnieniu podlegają pracownicy pozamiejscowi.

Firmy pozamiejscowe mogą wykonywać roboty malarskie jedynie przy pomocy miejscowych sił pracowniczych.

§ 6.

Zrzeczenie się pretensji.

Przy zwolnieniu pracownika z pracy i podpisaniu przez niego oświadczenia zrzekającego

się wszelkich pretensyj do przedsiębiorcy oświadczenie to nie może mieć wpływu na wysokość wynagrodzenia z chwilą, gdy dany pracodawca wynagradzał go poniżej stawki przewidzianej w niniejszym orzeczeniu.

§ 7.

Postanowienia ogólne:

Orzeczenie niniejsze zastępuje z mocy samego prawa wszelkie postanowienia umów zbiorowych bądź już zawartych, bądź też mających być zawartymi w przyszłości, których postanowienia byłyby mniej korzystne, niż postanowienia orzeczenia niniejszego.

Warunki umowy indywidualnej o pracę mniej korzystne dla pracownika, niż przewiduje orzeczenie, są nieważne i ulegają zastąpieniu z mocy prawa przez odpowiednie postanowienia orzeczenia niniejszego, natomiast warunki korzystniejsze pozostają w mocy.

§ 8.

Termin ważności umowy:

Orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 13 sierpnia 1936 r. do 12 sierpnia 1937 r.

§ 9.

Komisja Pojednawczo - Rozjemcza wzywa strony, aby w terminie do dnia 18 sierpnia 1936 r. oświadczyły, czy orzeczenie rozjemcze przyjmują.

Na tym orzeczenie zakończono.

Przewodniczący

Komisji Pojednawczo - Rozjemczej
w Gdyni:

(—) *Inż. Józef Helbrecht,*
Inspektor Pracy 60 Obwodu.

Ławnicy ze strony pracodawców:

- (—) *Józef Skarzyński*
- (—) *Franciszek Józefowicz,*
- (—) *Sylwester Lewandowski.*

Ławnicy ze strony pracobiorców:

- (—) *Sobczak Ignacy,*
- (—) *Pawłowski Antoni,*
- (—) *Tusk Jan.*

Gdynia, dnia 13 sierpnia 1936 r.

5.

Okólnik Nr 51/36

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 31 sierpnia 1936 r. Nr Pin. 1b/8-6

w sprawie współdziałania z pracowniczymi organizacjami zawodowymi.

Do

Panów inspektorów pracy wszystkich okręgów i obwodów.

Stały kontakt i współdziałanie organów inspekcji pracy z pracowniczymi organizacjami zawodowymi jest niezbędny dla urzeczywistnienia zadań inspekcji pracy.

Ażeby współdziałanie organów inspekcji pracy z pracowniczymi organizacjami zawodowymi odbywało się w przyszłości w sposób zorganizowany, zarządzam, co następuje:

- a) Panowie okręgowi inspektorzy zwoływać będą raz na kwartał konferencje z udziałem przedstawicieli możliwie wszystkich pracowniczych organizacji zawodowych, działających na terenie okręgu inspekcji pracy.

Celem tych konferencyj winno być omówienie położenia socjalnego pracowników, spraw wymagających interwencji inspekcji pracy i ustalanie zasad współdziałania z inspekcją pracy.

- b) Panowie obwodowi inspektorzy pracy zwoływać będą raz na miesiąc konferencje z przedstawicielami możliwie wszystkich organizacji pracowniczych, działających na terenie obwodu oraz, w miarę możliwości, z delegatami większych zakładów pracy lub nawet ich oddziałów.

Celem tych konferencyj winno być przede wszystkim omówienie spraw, dotyczących sytuacji pracowników w poszczególnych zakładach pracy, rozpatrywanie ewentualnych możliwości poprawy warunków pracy w poszczególnych zakładach i ustalanie zasad współdziałania z obwodowym inspektorem pracy.

Główny Inspektor Pracy
Dyrektor Departamentu:

(—) *M. Klott*

6.

OKÓLNİK Nr 52/36

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 15 września 1936 r. Nr Pp. 29/3-6

w sprawie opłat stemplowych od zaświadczeń, wydawanych przez inspektorów pracy na podstawie okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 25 czerwca 1936 r. L. D. V. 40074/4/36, oraz podań o wydanie tych zaświadczeń.

Do

Panów inspektorów pracy wszystkich okręgów i obwodów.

Ministerstwo Opieki Społecznej podaje Panom inspektorom do wiadomości i przestrzegania treść załączonego okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 26 sierpnia 1936 r. L. D. V. 49162/5/36 w sprawie opłat stemplowych od podań i świadectw, wydawanych przez inspektorów pracy na podstawie okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 25 czerwca 1936 r. Nr D. V. 40074/4/36.

Jednocześnie uchyla się ostatni ustęp okólnika Nr 39/36 Ministerstwa Opieki Społecznej z dnia 24 lipca 1936 r. Nr Pp. 29/3-6 w sprawie ulg podatkowych w związku z akcją zwalczania bezrobocia (Dz. Urz. M. O. S. Nr 15/36, str. 429).

1 zał.

Główny Inspektor Pracy
Dyrektor Departamentu:

(—) *M. Klott*

Zał. do o. Nr 52/36 M. O. S. z dn.
15.IX. 1936 r. Nr Pp. 29/3-6.

OKÓLNİK MINISTERSTWA SKARBU

z dnia 26 sierpnia 1936 r.

L. D. V. 49162/5/36

w sprawie opłat stemplowych od podań i świadectw, wydawanych przez inspektorów pracy na podstawie okólnika Ministerstwa Skarbu z 25.VI. 1936 r. Nr D. V. 40074/4/36.

Do

wszystkich Izb Skarbowych, Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego oraz wszystkich Urzędów Skarbowych i Opłat Stemplowych.

Ministerstwo Skarbu, uzupełniając swój okólnik z dnia 25.VI. 1936 r. N. D. V. 40074/4/36 (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Skarbu Nr 17, poz. 546) zwalnia na podstawie art. 123 i 213 Ordynacji Podatkowej (Dz. U. R. P. Nr 14 z 1936 r., poz. 134) od opłaty stemplowej:

1) podania, wnoszone do inspektorów pracy, o wydanie zaświadczenia, stwierdzającego najwyższą ilość zatrudnionych robotników w roku 1936 (do dnia 30 czerwca) oraz ilość faktycznie zatrudnionych robotników w okresie od dnia 1 lipca 1936 r. do dnia 15-go grudnia 1936 r. według poszczególnych miesięcy, oraz

2) świadectwa, wydane na skutek tych podań.

Dyrektor Departamentu:

(—) *Dr. J. Lubowski*

7.

OBWIESZCZENIE

z dnia 18 sierpnia 1936 r.

w sprawie podania o nadanie umowie zbiorowej z dnia 14 maja 1936 r., ustalającej warunki pracy i płacy w cegielniach, mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich cegielni na obszarze miejscowości: Rudnicze, Żabikowo, Junikowo, Kotowo, Świerczewo i Fabianowo pow. poznańskiego.

Monitor Polski z dnia 1 września 1936 r. Nr 202, poz. 367).

Centralny Związek Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce Okrąg Poznań wniósł do Ministerstwa Opieki Społecznej w myśl § 2 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem., str. 1456) podanie o nadanie mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich cegielni na obszarze miejscowości: Rudnicze, Żabikowo, Junikowo, Kotowo, Świerczewo i Fabianowo pow. poznańskiego umowie zbiorowej, zawartej w Poznaniu w dniu 14 maja 1936 r. pomiędzy pracodawcami wymienionymi w umowie zbiorowej — z jednej, a Centralnym Związkiem Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokr. Zawodów w Polsce Okrąg Poznań i Chrześcijańskim Zjednoczeniem Zawodowym R. P. Okrąg Poznań — z drugiej strony.

Tekst umowy podany jest poniżej.

Sprzeciw w sprawie nadania powyższej umowie mocy powszechnie obowiązującej wnieść należy do Ministerstwa Opieki Społecznej w ciągu dni 14 od ogłoszenia niniejszego obwieszczenia.

1 zał.

Minister Opieki Społecznej:

(—) *M. Kościatkowski*

UMOWA ZBIOROWA.

Pomiędzy cegielniami:

- 1) Rudnicze, Dr. Szymański Zygmunt,
  - 2) Żabikowo, Ryszard Fechner,
  - 3) Junikowo, Rakowicz i Walczak,
  - 4) Kotowo, Głabisz Adam,
  - 5) Świerczewo, Norbert Kindler,
  - 6) Fabianowo, W. Nowakowski i Synowie,
- powiatu poznańskiego z jednej strony—a związkami robotniczymi:

1) Centralny Związek Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokr. Zawodów w Polsce, Okrąg Poznań,

2) Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe Rz. Pol., Okrąg Poznań, z drugiej strony, na posiedzeniu odbytym w dniu 14 maja 1936 r. w lokalu Inspektora Pracy w Poznaniu, pod przewodnictwem Józefa Rojszyka, p. o. podinspektora pracy, zawarto umowę zbiorową, normującą warunki pracy i płacy w wyżej wymienionych cegielniach.

§ 1.

Od dnia 15 maja 1936 r. obowiązują w wymienionych wyżej cegielniach następujące płace godzinne:

1) Dla palaczy przy kotłach	0,46 zł
2) " " " piecu.	0,43 "
3) W szachcie przy nakładaniu gliny	0,43 "
4) Wywożenie z pieca	0,43 "
5) Na garnku (w walcach)	0,43 "
6) Przy ustawianiu	0,43 "
7) Przy prasie cegły, sufitówki i pustaków	0,31 "
8) Przy wózkach od prasy i pieca — chłopcy i dziewczęta	0,22 "
9) Przy prasie dachówek i drenów	0,31 "
10) Gamowanie (stapeln)	0,22 "
11) W rusztunkach	0,22 "
12) Robotnicy ponad 21 lat, zatrudnieni przy różnych pracach	0,43 "

Palaczom przy kotłach oblicza się 9 i pół godzin.

§ 2.

Płace godzinne wymienione w § 1 są dla odnośnych kategorii pracowników płacami podstawowymi i mogą być podwyższone poszczególnym pracownikom w zależności od ich zdolności i okresu czasu, przepracowanego w danym zakładzie pracy.

Płace stosowane w cegielniach wyżej wymienionych, o ile są wyższe, nie mogą być obniżone do poziomu płac niniejszej umowy.

Płace akordowe i premiiowe regulują poszczególne przedsiębiorstwa indywidualne, przy czym gwarantuje się co najmniej 15% zwyżki ponad stawkę godzinną wtenczas, gdy akord jest wyrobiony, o ile akord nie jest wyrobiony, płaci się tylko stawkę godzinną.

§ 4.

Wyplata zarobków odbywa się co tydzień.

§ 5.

Umowa niniejsza obowiązuje od dnia 15 maja 1936 r. do dnia 31 marca 1937 r.

Poznań, dnia 14 maja 1936 r.

Pracodawcy:

(—) *Inż. Małeck*

Syndyk masy upadłości f. W. Nowakowski i Syn.

Cegielnia Parowa Junikowo Rakowicz i Walczak

(—) p. *Szulcówna*

Cegielnia Parowa R. Fechner Żabikowo

(—) z p. *Br. Gawroński*

(—) *prof. Dr. Zygmunt Szymański* właściciel cegielni Rudnicze.

(—) *Adam Głabisz,*

Cegielnia Parowa Kotowo.

(—) Za cegielnię Świerczewo p. Kindlera z upoważn. *Adam Głabisz.*

Pracobiorcy:

Centralny Związek Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Okrąg w Poznaniu:

(—) *Fr. Kowalewski,* sekretarz okręgowy

(—) *Gąsiorek Stanisław*

(—) *Kaczmarek Czesław*

(—) *Marcinkowski Andrzej*

(—) *Jankowski Józef*

(—) *Ziesler Ignacy*

(—) *Kędzia Paweł.*

Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe w Rzecz. Polskiej, Okrąg Poznań:

(—) *Stanisław Bresiński*

(—) *Michał Woroch*

(—) *J. Rojszyk* p. o. podinspektora pracy.

8.

OBWIESZCZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 25 sierpnia 1936 r.

w sprawie podania o nadanie umowie zbiorowej z dnia 13 lipca 1936 r., ustalającej warunki pracy i płacy w przemyśle budowlanym, mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich robót budowlanych na obszarze m. Wągrowca i pow. wągrowieckiego.

(Monitor Polski z dnia 7 września 1936 r. Nr 207, poz. 372).

Centralny Związek Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce Okrąg Poznań wniósł do Ministerstwa Opieki Społecznej w myśl § 2 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem., str. 1456) podanie o nadanie mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich robót budowlanych na obszarze m. Wągrowca i pow. wągrowieckiego umowie zbiorowej, zawartej w Wągrowcu w dniu 13 lipca 1936 r. pomiędzy pracodawcami, wymienionymi w umowie zbiorowej — z jednej strony, a powołanym Związkiem — z drugiej strony.

Tekst umowy podany jest poniżej.

Sprzeciw w sprawie nadania powyższej umowie mocy powszechnie obowiązującej wnieść należy do Ministerstwa Opieki Społecznej w ciągu dni 14 od ogłoszenia niniejszego obwieszczenia.

Minister Opieki Społecznej:
(—) *M. Kościatkowski*

1 zał.

Załącznik do obw. M. O. S. z dn. 25.VII
1936 r.

UMOWA ZBIOROWA

w przemyśle budowlanym w Wągrowcu.

Pomiędzy niżej podpisanymi pracodawcami budowlanymi z powiatu Wągrowiec z jednej strony a Centralnym Związkiem Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Okrąg w Poznaniu, z drugiej strony, zawarto następującą umowę zbiorową, normującą warunki pracy i płacy w przemyśle budowlanym:

§ 1.

Terenowy zakres działania umowy.

Umowa niniejsza obejmuje wszystkie miejsca pracy w mieście i powiecie Wągrowiec.

§ 2.

Płace godzinne.

Od dnia 14 lipca 1936 r. obowiązują następujące stawki płac godzinnych

- 1) dla murarza i cieśli . . . . . 0,60 zł
- 2) dla robotnika budowlanego wykwalifikowanego (noszącego cegłę lub wapno) . . . . . 0,45 „
- 3) dla robotnika budowlanego zwykłego przy pracach naziemnych i podziemnych . . . . . 0,40 „
- 4) dla robotnika od 18 — 21 lat . . . . . 0,35 „

§ 3.

Praca akordowa.

Praca akordowa nie może obejmować budowy ścian kapitalnych, wykonywanych z cegieł. Przy pracy akordowej gwarantuje się płacę godzinne z dodatkiem 15%.

§ 4.

Wypłata zarobku.

Wypłatę zarobku dokonywa się co tydzień bezpośrednio po ukończeniu pracy w sobotę na miejscu pracy.

§ 5.

Czas pracy.

Czas pracy wynosi 46 godzin tygodniowo, czyli dziennie 8 godzin, w sobotę 6 godzin.

§ 6.

Przyjmowanie i zwalnianie pracowników.

Przyjmowanie i zwalnianie pracowników odbywa się w sposób przewidziany w odpowiednich ustawach i rozporządzeniach. Do pracy przyjmuje się w pierwszym rzędzie pracowników miejscowych, zapośredniczonych przez Biuro Pośrednictwa Pracy przy Funduszu Pracy.

§ 7.

Przynależność do organizacji zawodowej nie może być powodem utrudniania przy przyjęciu do pracy lub powodem zwolnienia z pracy.

§ 8.

Przy zwolnieniu wolno murarzom na 1/4 godziny a cieślom na 1/2 godziny przed ukończeniem pracy oczyścić względnie wyostrzyć swoje narzędzia.

§ 9.

Wykonywanie pracy dla osób trzecich w poza umową przepisany czas pracy jest pracobiorcom stanowczo wzbronione. Niezastosowanie się do tego przepisu pociąga za sobą natychmiastowe zwolnienie z pracy bez wypowiedzenia.

§ 10.

Strony zobowiązują się roztoczyć swą pieczę nad przestrzeganiem zasad i ustanowionych płac taryfowych i żadnych sprzecznych poczynań nie popierać.

§ 11.

Warunki umowy indywidualne o pracę mniej korzystne dla pracowników, niż przewiduje umowa zbiorowa, są nieważne i ulegają

zastąpieniu z mocy prawa przez odpowiednie postanowienia umowy niniejszej, natomiast warunki korzystniejsze pozostają w mocy.

§ 12.

Umowa niniejsza obowiązuje od dnia 14 lipca 1936 r. do 31 marca 1937 r. O ile w trzy miesiące przed jej upływem, t. j. najpóźniej 31 grudnia 1936 r. nie nastąpi pisemne wypowiedzenie, przedłuża się umowa o dalszy rok z zachowaniem powyższego terminu wypowiedzenia.

Wągrowiec, dnia 13 lipca 1936 r.

Za pracodawców:

- (—) Hieronim Grochowicz
- (—) Mikołaj Rączkowski
- (—) Ludwik Nalewski
- (—) Stefan Lijewski
- (—) Sylwester Czerwiński

Za pracobiorców:

- (—) Stamber Florian
- (—) Drews Wincenty
- (—) Jakób Lijewski

Centralny Związek Robotników Przem. Budowl., Drzewn., Ceram. i Pokr. Zaw. w Polsce, Sekretariat Okręgowy, Poznań:

- (—) Fr. Kowalewski
- (—) Małeki J.

(—) J. Rojszyk
p. o. podinspektora pracy.

II. Zatrudnienie i migracja.

1.

PISMO OKÓLNE

MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 15 września 1936 r. Nr Pzm. 113/6-6

w sprawie zabezpieczenia na wypadek bezrobocia robotników zatrudnionych na robotach publicznych.

Do

Panów wojewodów i Pana komisarza rządu na m. st. Warszawę.

W związku ze zbliżającym się okresem zwalniania robotników z robót publicznych oraz wobec kierowanych pod adresem Ministerstwa Opieki Społecznej oraz Funduszu Pracy zapy-

tań, dotyczących zabezpieczenia na wypadek bezrobocia tych robotników proszę Pana Wojewodę (Pana Komisarza Rządu na m. st. Warszawę) o przypomnienie wszystkim państwowym i samorządowym zakładom pracy, działającym na terenie podległego Panu województwa, że obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia podlegają zarówno robotnicy zatrudnieni przy robotach prowadzonych z pożyczek, jak i z dotacyj Funduszu Pracy.

Obowiązek zabezpieczenia tych robotników istnieje więc obecnie bez względu na charakter omawianych kredytów, podczas gdy do dnia 1 kwietnia 1936 r. robotnicy zatrudnieni przy robotach prowadzonych z dotacyj Funduszu Pracy obowiązkowi omawianego zabezpieczenia nie podlegali.

Podkreślam, że robotnicy zatrudnieni z kredytu Funduszu Pracy (bez względu na charak-

ter tych kredytów) podlegają obowiązkowi zabezpieczenia na zasadach ogólnych ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia oraz wydanych na podstawie tej ustawy rozporządzeń.

W związku z tym, omawianych robotników dotyczą obowiązujące ogólnie ograniczenia, a w szczególności te, które wynikają z przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 57, poz. 546).

Przepisy te streszczają się w tym, że niewykwalifikowani robotnicy sezonowi zatrudnieni: 1) w przedsiębiorstwie państwowym „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, 2) w państwowych i samorządowych tartakach i zakładach obróbki drewna, 3) przy robotach kolejowych, drogowych, wodnych (budowlanych i regulacyjnych) i melioracyjnych, prowadzonych przez przedsiębiorstwa i zakłady pracy państwowe i samorządowe, podlegają obowiązkowi omawianego zabezpieczenia tylko wówczas, gdy:

- a) roboty te trwają normalnie dłużej niż 6 miesięcy w roku, jeżeli zaś idzie o roboty melioracyjne — dłużej niż 8 miesięcy w roku i ponadto,
- b) o ile w ostatnich 12 miesiącach przed przyjęciem do tych robót robotnicy ci podlegali obowiązkowi zabezpieczenia co najmniej przez 13 tygodni.

O skasowaniu różnicy w zakresie obowiązku zabezpieczenia między robotnikami zatrudnionymi z dotacyj i z pożyczek Funduszu Pracy, jak również o tym, że objęcie obowiązkiem zabezpieczenia tych robotników następuje na zasadach ogólnych, z zastosowaniem ogólnie obowiązujących norm, — odnośne zakłady pracy zostały już powiadomione przez Wojewódzkie Biura Funduszu Pracy stosownie do wydanego w tej mierze zarządzenia Ministerstwa Opieki Społecznej.

Przypomnienie obecnie, że do robotników tych stosują się również obowiązujące przepisy, a więc i przepisy wyłączające od obowiązku zabezpieczenia, ma na celu uniknięcie nieporozumień, wyrażających się w błędnym mniemaniu, że objęcie obowiązkiem zabezpieczenia robotników zatrudnionych przy robotach prowadzonych z dotacyj Funduszu Pracy jest bezwarunkowe, t. j., że nie stosują się do nich omówione wyżej ograniczenia.

Minister:

(—) *M. Kościatkowski*

2.

WYJAŚNIENIE

w sprawie przepisów o pobieraniu odsetek od zaległych wkładek w zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia i od zaległych opłat na rzecz Funduszu Pracy.

Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 85, poz. 519) nie dotyczy pobierania odsetek od zaległych wkładek w zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia. Sprawa pobierania tych odsetek została unormowana dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 25).

Pobieranie odsetek od zaległych opłat na rzecz Funduszu Pracy reguluje:

1) w stosunku do opłat, przewidzianych w art. art. 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 25 i 26 ustawy z dnia 16 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 163) na mocy §§ 16 i 18 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 176) zmienionego rozporządzeniem z dnia 22 grudnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 110, poz. 978), — ustawa z dnia 18 marca 1935 r. (Dz. U. R. P. z r. 1936, Nr 8, poz. 88);

2) w stosunku do opłat, przewidzianych w art. 15, cytowanej ustawy z dnia 16 marca 1933 r.:

a) jeżeli wymiar ich i pobór na mocy § 5a pow. rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 marca 1933 r. w brzmieniu rozporządzenia z dnia 22 grudnia 1934 r. i na podstawie zarządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 stycznia 1935 r. (M. P. Nr 25, poz. 40) należy do ubezpieczalni społecznej — ustawa z dnia 18 marca 1935 r. (Dz. U. R. P. z 1936 r., Nr 8, poz. 88);

b) jeżeli zaś wymiar ich i pobór na mocy § 19 powołanego rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 marca 1933 r. dokonywany jest przez organa Funduszu Pracy — ustawa z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. z r. 1932, Nr 58, poz. 555) w brzmieniu dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 25).

(Z pisma Ministerstwa Opieki Społecznej do Związku Pracodawców Górnośląskiego Przemysłu Górniczo - Hutniczego w Katowicach, z dnia 16 września 1936 r., Nr Pzm. 119/13-6).

III. Ubezpieczenia społeczne.

1.

ZARZĄDZENIE

MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 14 września 1936 r.

w sprawie zmiany zarządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 16 marca 1935 r. o przyjmowaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Ubezpieczalnię Krajową w Poznaniu i ubezpieczalnie społeczne obligacji 6% Państwowej Póżyczki Narodowej na spłatę zaległych składek (Dz. Urz. M. O. S. Nr 4 z dnia 16 marca 1935 r. i Nr 21 z dnia 30 listopada 1935 r. Dz. III, poz. 3).

Na podstawie art. art. 248, 249 i 257 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 396) w brzmieniu ustalonym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o zmianie ustawy z dnia 28 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 855), w porozumieniu z Ministrem Skarbu, zarządzam, co następuje:

§ 1.

Termin 1 kwietnia 1935 r., określony w § 1 zarządzenia z dnia 29 listopada 1935 r. (Dz. Urz. M. O. S. z dnia 30.XI. 1935 r. Nr 21), przedłuża się do dnia 31 grudnia 1935 r.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Opieki Społecznej:

(—) *M. Kościalkowski*

2.

WYJAŚNIENIE

w sprawie obowiązku ubezpieczenia osób sprzątających w publicznych szkołach powszechnych na terenie gmin wiejskich.

W publicznych szkołach powszechnych na terenie gmin wiejskich zatrudniane są zazwyczaj osoby, do których obowiązków należy z reguły tylko sprzątanie sal szkolnych, a w zimie także palenie w piecach. Osoby te, zwane na ogół stróżami szkolnymi, rekrutują się przeważnie z pośród małorolnych gospodarzy, niejednokrotnie jednak pracą tą zajmuje się służba kierownika szkoły.

Stróże szkolni, dla których właściwszą byłaby nazwa „sprzątacze szkolni”, gdyż do obowiązków ich nie należy czuwanie nad bezpieczeństwem mienia szkolnego, opłacani są przez zarządy gmin wiejskich na ogół ryczałtowo, przy czym wynagrodzenie wynosi w stosunku miesięcznym przeciętnie od 3 — 5 zł, a maksymalnie 10 zł, zależnie od tego, ile jest sal szkolnych, czyli ile czasu musi taki stróż poświęcić uprzątnięciu sal szkolnych i ewentualnie na napalenie w piecach. Za okresy feryj świątecznych i letnich sprzątacze wynagrodzenia nie otrzymują. Ponieważ chodzi tu nie o samą pracę, a o jej wynik, sprzątacze nie są obwiązani osobiście wykonywać swych czynności, lecz często wyręczają się kimś z rodziny.

Ministerstwo Opieki Społecznej, analizując stosunek prawny, łączący sprzątacza z gminą, i biorąc pod uwagę, że stosunek ten nie odpowiada stosunkowi dozorców (woźnych) szkolnych w szkołach większych, doszło na podstawie całokształtu okoliczności sprawy do wniosku, że w powyższych warunkach nie ma się do czynienia ze stosunkiem pracy najemnej, a zatem stróżów (sprzątaczków) szkolnych, odpowiadających tym warunkom, nie można uznać za podlegających obowiązkowi ubezpieczenia w myśl ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym.

(Z pisma Ministerstwa Opieki Społecznej do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dn. 31 sierpnia 1936 r., Nr Un. 1/8-6.)

V. Zdrowie publiczne.

1.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 11 sierpnia 1936 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w sprawie zmiany rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20 stycznia 1930 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, o barwieniu artykułów żywności i przedmiotów użytku.

(Dz. U. R. P. z dnia 3 września 1936 r. Nr 64, poz. 490).

Na podstawie art. 8 pkt. a), b) i c) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o dozorcze nad artykułami żywności i przedmiotami użytku (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 343), art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 czerwca 1932 r. o przekazaniu zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawach zdrowia publicznego Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 493) oraz art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 12 lipca 1932 r. o wprowadzeniu nazwy „Minister Opieki Społecznej” i „Ministerstwo Opieki Społecznej” (Dz. U. R. P. Nr 64, poz. 597), zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20 stycznia 1930 r., wydanym w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu, o barwieniu artykułów żywności i przedmiotów użytku (Dz. U. R. P. Nr 5, poz. 45), zmienionym rozporządzeniem z dnia 20 sierpnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 493), wprowadza się zmiany następujące:

W § 9 skreśla się wyraz „oraz”, zamiast niego wstawia się przecinek, zaś po wyrazie „cynobrem” dodaje się zamiast kropki wyrazy „oraz następującymi sztucznymi barwnikami organicznymi:

1. Żółcień kselynowa = produkt kondensacji kwasu dwuazo-sulfanilowego z 1-o-m-dwu-chloro-p-sulfofenylo - 3 - metylo-5-pyrazolonem (Jaune Xylène Lumière 2 J, Xylen-gelb);

2. Rodamina B = chlorowodorek dwuetylo-m-amidofaleiny (Rhodamine B);

3. Czerwień C = produkt kondensacji dwu-azo-2-chloro-2-amino-foluolo-4-sulfonianu sodowego z naftolem (Rouge pour laque C, Lackrot C);

4. Antozyna B = produkt kondensacji dwu-chloro-benzoilo-1-amino-8-naftolo-4, 6-dwusulfonianu sodowego z dwuazowaną m-chloro-aniliną (Anthosine B);

5. Alizaryna = 1, 2-dwuoksyantrachinon (alizarine pâte);

6. Czerwień litolowa R = sól sodowa kwasu dwuazo-2-naftyloamino-naftolo-sulfonowego (Rouge Lithol R pâte, Litholechtrot R);

7. Uranina = sól sodowa fluoresceiny”.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Opieki Społecznej:

(—) *M. Kościalkowski*

2.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 2 września 1936 r. Nr Zn. 6a/Za-6

w sprawie pozbawienia lekarza Kazimierza Zawadzkiego prawa wykonywania praktyki lekarskiej.

Do

urzędów wojewódzkich i komisariatu rządu na m. st. Warszawę.

Ministerstwo Opieki Społecznej zawiadamia, że lekarz Kazimierz Zawadzki, zamieszkały w Łęczycy, prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 grudnia 1935 r. został skazany na utratę prawa wykonywania zawodu lekarskiego na przeciąg dwóch lat, t. j. do dnia 7 maja 1938 r. włącznie.

Za Dyrektora Departamentu:

(—) *Dr. B. Ostromecki*
Naczelnik wydziału

3.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 2 września 1936 r. Nr Zn. 6a/Fe-6

w sprawie pozbawienia d-ra Salomona Frejdzona prawa wykonywania praktyki lekarskiej.

Do

urzędów wojewódzkich i komisariatu rządu na m. st. Warszawę.

Ministerstwo Opieki Społecznej zawiadamia, że lekarz Salomon Frejdzon, zamieszkały w Warszawie przy ul. Złotej 26, prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Wilnie z dnia 17 sierpnia 1936 r. został skazany na utratę prawa wykonywania zawodu lekarskiego na przeciąg pięciu (5) lat, t. j. do dnia 17 sierpnia 1940 r.

Za Dyrektora Departamentu:

(—) *Dr. B. Ostromecki*
Naczelnik wydziału

4.

**PISMO OKÓLNE
MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 14 września 1936 r. Nr Zn. 1a/2-6

w sprawie Rocznika Lekarskiego.

Do

*urzędów wojewódzkich i komisariatu
rządu na m. st. Warszawę.*

Nawiązując do pisma okólnego z dnia 22 listopada 1935 r., (Dz. Urz. M. O. S. Nr 21/35 str. 536) w sprawie Rocznika Lekarskiego R. P. na rok 1936, Ministerstwo Opieki Społecznej zaznacza, że, ponieważ wymieniony Rocznik

jest w chwili obecnej jedynym sprawdzianem, które osoby są uprawnione do wykonywania zawodu lekarskiego i lekarsko-dentystycznego, nabycie jego przez wszystkie apteki publiczne jest bardzo potrzebne. Wobec tego, że tylko część aptek nabyła wymieniony Rocznik, Ministerstwo prosi urząd wojewódzki (komisariat rządu na m. st. Warszawę) o zarządzenie, aby inspektorzy farmaceutyczni podczas dokonywania lustracji aptek sprawdzali, czy zastosowały się one do zalecenia, podanego w wymienionym na wstępie piśmie okólnym, w razie przeciwnym, aby osobiście przekonywali właścicieli aptek publicznych o celowości nabycia Rocznika.

Dyrektor Departamentu:

(—) *Dr. J. Adamski*

VI. Sprawy ogólnie - administracyjne.

1.

OKÓLNIK Nr 50/36

z dnia 5 września 1936 r. Nr L. 5/14-6,

w sprawie nowelizacji norm prawnych.

Do

*Panów Dyrektorów departamentów i
równorzędnych w Ministerstwie Opieki
Społecznej.*

Podaję do wiadomości i ścisłego przestrzeżenia załączony okólnik Nr 55 z dn. 29 sierpnia b.r. Pana Prezesa Rady Ministrów.

Minister Opieki Społecznej:

(—) *M. Kościółkowski*

1 zał.

Zał. do o. Nr 50/36 M. O. S. z dn. 5.IX. 1936 r.
Nr L. 5/14-6.

Warszawa, dnia 29 sierpnia 1936 r.

PREZES RADY MINISTRÓW
Nr. 55-28/3.

OKÓLNIK 55.

Do

*Pana Ministra Opieki Społecznej
w Warszawie.*

Przy projektowaniu norm, zmieniających istniejące przepisy prawne, przyjęta jest na ogół w naszej technice legislacyjnej metoda nowelizowania „expressis verbis”, polegająca

na zmianie tekstu przepisu dotychczasowego.

Metoda ta niewątpliwie więcej odpowiada postulatowi jasności stanu prawnego, niż forma opisowa, przy której zmiana przepisu przychodzi do skutku w sposób pośredni, — ponieważ nie pozostawia wątpliwości co od stosunku normy nowelizującej do nowelizowanej.

Natomiast niektóre przepisy, budowane przy jej zastosowaniu, wykazują inne niedomaganie, mianowicie przy nowelach tego rodzaju zachodzi nieraz konieczność uciążliwego zestawiania szeregu tekstów dla zorientowania się w brzmieniu przepisu, które po dokonanej zmianie obowiązuje. Dotyczy to tych wypadków, w których nowele ograniczają się do skreślenia, zastępowania, albo dodawania części zdań, poszczególnych wyrazów, lub nawet interpunkcyj. Przepisy nowelizacyjne tego rodzaju są w naszym ustawodawstwie dość liczne. Spotykają się z krytyką sfer prawniczych i kół parlamentarnych. Nie spełniają one należycie swej roli wobec ludności, ponieważ nie są przystępne.

Dla uzdrowienia tego stanu rzeczy na przyszłość, nadania nowelom większej przejrzystości i zapewnienia łatwiejszej i szybszej orientacji w tekstach, uważam za potrzebne zgeneralizowanie stosowanej na ogół zasady, że w projektach nowel zamieszcza się z reguły nowe brzmienie całych artykułów czy ustępów a co najmniej punktów aktu nowelizacyjnego, w ten sposób, by każdy z nowych tekstów wyrażał o ile możliwości zamkniętą myśl i sens dla siebie.

Równocześnie z realizowaniem tej zasady, mającej m. in. ułatwiać również pracę w toku przewodu legislacyjnego, należy zapobiegać ewentualnym wtórnym skutkom, które omawiana metoda przy rozpatrywaniu projektów może niekiedy wywoływać, mianowicie pewnemu

utrudnieniu w ustalaniu różnicy między tekstem zaprojektowanym a dotychczasowym. W tych przypadkach potrzebne jest zamieszczanie w treści uzasadnień, dołączanych do projektów, prócz motywów merytorycznych, — także odpowiednich objaśnień, któreby podkreślały tę różnicę.

Proszę Pana Ministra o wydanie zarządzeń i pouczeń, zmierzających do realizacji powyższych zasad w projektodawczych pracach, przeprowadzanych przez podwładny Panu Ministrowi aparat legislacyjny.

Prezes Rady Ministrów:

(—) *Stawoj-Składkowski*

2.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 15 września 1936 r. Nr Bd. 60/163-6,

w sprawie wydawania obligacji 3% Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej subskrybentom, którzy uścili całą należność.

Do

Panów: Dyrektora Państwowego Zakładu Higieny, Prezesa Trybunału dla Spraw Ubezpieczeń Społecznych, Okręgowych Inspektorów Pracy, Dyrektorów zakładów, przedsiębiorstw i szpitali podległych Ministerstwu Opieki Społecznej oraz do

Panów: Dyrektora Funduszu Pracy i Naczelnego Dyrektora Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Ministerstwo Opieki Społecznej podaje do wiadomości i stosowania pismo okólne Ministerstwa Skarbu z dnia 9 września r. b. Nr 42.

Dyrektor Gabinetu:

(—) *Z. Dworzańczyk*

1 zał.

Zał. do p. o. M. O. S. z dn. 15.IX. 1936 r.
Nr Bd 60/163-6.

Warszawa, dnia 9 września 1936 r.

MINISTERSTWO SKARBU

Delegat do spraw 3% Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej.

PISMO OKÓLNE Nr 42.

Do

wszystkich syndykatów i placówek subskrypcyjnych.

Z dniem 5 września b. r. upływa termin płatności ostatniej 17 raty z tytułu subskrypcji 3% Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej. W celu umożliwienia uregulowania zaległości subskrybentom, którzy z jakichkolwiek przyczyn nie wpłacili w całości zadeklarowanych kwot do dnia 5 września 1936 r., zawiadamiam, że termin przyjmowania wpłat za subskrypcję zostaje sprolongowany do dnia 5-go listopada 1936 r., przy czym termin ten jest ostateczny i po jego upływie nie należy przyjmować wpłat z tytułu subskrypcji.

Jednocześnie komunikuję, że z dniem 1-go października b. r. placówki subskrypcyjne winny przystąpić do wydawania obligacji subskrybentom, którzy uścili całą należność w czasie po dniu 20 lutego b. r. Wymienieni subskrybenci otrzymują obligacje z kuponami, począwszy od 4-go włącznie (patrz pkt. 3 instrukcji z dn. 18.II. 1936 r.); również subskrybentom, którzy wpłacą pozostałą należność do dnia 5 listopada b. r. przysługują obligacje z kuponami Nr 4.

Zarazem przypominam placówkom obowiązek wysłania, stosownie pktu 6 warunków subskrypcyjnych, upomnień do wszystkich opieszających subskrybentów (miarodajny jest adres wskazany na deklaracji subskrybenta), podając prekluzyjny termin t. j. dzień 5 listopada 1936 r., po upływie którego grozi subskrybentom prepadek w płaconych rat na rzecz Skarbu Państwa.

Delegat do spraw 3% Premiowej Pożyczki Inwestycyjnej:

(—) *Minkowski*

ZAMÓWIENIA I WPŁATY NALEŻY KIEROWAĆ POD ADRESEM
MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ, WARSZAWA, UL. DŁUGA 38/40.

NAKLADEM MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

TŁOCZONO CZCIONKAMI DRUKARNI PAŃSTWOWEJ, MIODOWA 22, Nr. 85576.
